

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Multietniskt ungdomsspråk

- En studie av ungdomsspråk i en gymnasieskola

Michella Chamun

Svenska som andraspråk och matematik

Handledare: Bengt Jacobsson och Ninni Trossholmen

Examinator: Jan Eriksson

Rapportnummer: HT13-1120-39

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Abstract

Examensarbete inom läraprogrammet LP01

Titel: Multietniskt ungdomsspråk

Författare: Michella Chamun

Termin och år: VT 2014

Kursansvarig institution: (För LAU 390 Institutionen för sociologi och arbetsvetenskap)

Handledare: Bengt Jacobsson och Ninni Trossholmen

Examinator: Jan Eriksson

Rapportnummer: HT13-1120-39

Nyckelord: Etnicitet, identitet, multietniskt ungdomsspråk, könsskillnader

Sammanfattning

Syftet med studien har varit att undersöka användandet av multietniskt ungdomsspråk och se på vilket sätt det skiljer sig från svenska som är normerande i skolan.

Genomförandet har skett genom kvalitativ metod i form av observationsstudier samt intervjuer med lärare och elever på en högstadieskola i Göteborg. Observationerna har ägt rum på platser utanför klassrummet, där jag iakttagit ungdomar som samtalat med varandra. Intervjuerna skedde med fyra lärare på skolan, samt tio elever mellan årskurs sju till nio. Resultatet av intervju- och observationsmaterialet har sedan kopplats till de teoretiska perspektiven: multietniskt ungdomsspråk, grupptillhörighet, språk och identitet, kodväxling och Sociolingvistisk forskning.

Resultatet av undersökningen visar att både eleverna och lärarna på skolan upplever att språket har utvecklats och att man sett en ökning i användandet av multietniskt ungdomsspråk. Det multietniska ungdomsspråket skiljer sig från den svenska som talas i skolan genom användandet av låneord från flera olika språk som spanska, persiska, arabiska, engelska etc. Intervjuerna och observationerna visar att användningen av ungdomsspråket varierar beroende på vilken situation ungdomarna befinner sig i. Flera av lärarna och eleverna redogjorde för att det multietniska ungdomsspråket framförallt användes utanför lektionssalarna och på raster. Det fanns även uppfattningar om skillnader mellan tjejer och killars användande av språket, tjejer använder exempelvis mer av ett så kallat "sms-språk" jämfört med killar. Bland intervjuerna märktes även att vissa elever hade uppfattningen om att tjejer som använde samma språkbruk som killar uppfattades som "fult" och därmed som opassande. Man anpassar språket efter vem man talar med, om det är lärare, andra vuxna, ungdomar man inte känner eller bland de egna kamraterna. Ungdomsspråket blir både ett sätt att främja den egna identitetsuppfattningen och en känsla av grupptillhörighet. Vid de tillfällen som kodväxling används är det främst i syfte att förstärka meningar och uttryck inom den egna gruppen. Språket blir således ett sätt att både medvetet och omedvetet visa tillhörighet, men även ett sätt att inkludera och ta avstånd från vissa grupper i samhället.

Förord

Jag tycker att examensarbetet har funkat bra, trots att det hela tiden fanns en tidsram att anpassa sig till. Jag valde att arbeta både med observationer av elever och med intervjuer för att få en utförligare bild av hur det multietniska ungdomsspråket används bland ungdomarna på den skola jag valt att besöka. Detta för att få en bild av vilka ord som används av ungdomarna när de inte är medvetna om att någon iakttar de eller lyssnar. Jag upplevde även att det kunde vara intressant att belysa det multietniska ungdomsspråket utifrån ett lärarperspektiv för att få en bild av hur detta kan påverka mig i mitt kommande yrke. Jag hade nog inte planerat in allt så bra på grund av att jag fått skriva om detta en gång till på nytt då mitt tidigare arbete fått virus på datorn och mitt inspelade material för intervjuerna blev raderat innan det hann transkriberas. Slutligen fick jag ihop alla pusselbitarna på plats med hjälp familj, nära och kära som varit hjälpsamma.

Jag vill tacka en underbar lärare som gett mig inspirationen till att läsa svenska som andraspråk under min första termin vid Göteborgs Universitetet och det gett mig idén till att skriva detta examensarbete. Därmed vill jag även säga ett stort tack till denna lärare som med stort intresse och engagemang hjälp mig med det jag behövt. Som gett mig motivation och hjälp till fortsatt skrivande med denna studie.

Slutligen vill jag nämna min stora familj, mina vänner och min underbara fästman som stöttat mig på vägen.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	2
Förord.....	3
1. Inledning	6
1.1 Bakgrund.....	6-7
1.2 Syfte och problemformulering.....	7
1.3 Förförståelse.....	7-8
1.4 Etiska överväganden.....	8
2. Styrdokument	9
3 Tidigare forskning och Teoretiskt anknytning	10
3.1 Sociolingvistik.....	10
3.2 Språk och identitetsutveckling.....	10-11
3.3 Grupptillhörighet.....	11-12
3.4 Kodväxling.....	12-13
3.5 Multietniskt ungdomsspråk.....	13-15
4 Metod	16
4.1 Urval och avgränsningar.....	16
4.2 Metodiska utgångspunkter.....	16
4.3 Observation och metod.....	16
4.4 Genomförande	16-17
4.5 Validitet, reliabilitet och generaliserbarhet.....	17
5 Resultatredovisning och analys	18
5.1 Beskrivning av observationerna.....	18-19
5.2 Resultat och analys av intervjuerna.....	19-20
5.2.1 Lärarintervjuerna.....	20
Förändringen av språket bland eleverna.....	20-21
5.2.2 Anpassning av det egna språket på lektionerna	21-23
5.2.3 Resultatet av elevintervjuerna.....	23
När används ett multietniskt ungdomsspråk och varför.....	23-24
Skiftningar i ungdomsspråket beroende vem man pratar med.....	24-25
Attityder bland lärarna.....	25-26
Synen på språket och framtiden.....	26

6 Sammanfattande diskussion	27-28
6.1 Slutord.....	28-29
6.2 Förslag på vidare forskning.....	29-30
7. Källförteckning	31-32
Bilaga 1 intervju med lärare	33
Bilaga 2 intervju med ungdomarna	34
Bilaga 3 informationsblad.....	35

1. Inledning

I samtidens Sverige talas många slags svenska; det beror till stor del på att många invånare inte har svenska som modersmål eller är flerspråkiga. Ungdomarnas mångformade språkbruk speglar helt enkelt ett samhälle som snabbt förvandlats. Världen har krympt.

Världen har flyttat in i ungdomars språk, vilket märks tydligt i deras sätt att kommunicera. Inte minst genom användandet av låneord från andra språk. Under min utbildningstid har språk och dialekter ungdomar emellan blivit ett intresse som för mig har ökat allt mer. Framförallt då svenska som andraspråk har blivit ett av mina specialämnen. Jag valde därför att skriva om det multietniska ungdomsspråket just för att jag tidigare haft erfarenheter kring språkbruket och fått uppleva olika situationer där ungdomsspråket används. En sådan iakttagelse kan vara när man fått höra hur en individ pratar svenska med en blandning mellan turkiska, arabiska och spanska ord. Själv är jag en flerspråkig tjej som har ett stort intresse för språkets användning men även dess växlande dialekter beroende på situation och bemötande mellan personerna i fråga. Slutligen är det fortfarande en problematik för pedagogerna att förhålla sig till i skolmiljön.

Under mina verksamhetsförlagda utbildningsperioder har jag mött elever i olika faser, med olika bagage från olika länder och med olika språkliga rötter. Jag har observerat att deras sätt att markera tillhörighet ofta sker genom språket och genom att experimentera med ord. Detta är något som har fångat mitt intresse och jag har valt att utgå från litteratur som tar upp vilka orsaker som finns till hur och varför individer formar sitt språkbruk. På så vis väcks ett bättre perspektiv dels för mig som läsare men även till er som kommer följa mitt examinationsarbete.

Att fördjupa sig och analysera det multietniska ungdomsspråket anser jag vara ett viktigt område, då det handlar om ett fenomen som ökar i takt med att Sverige blir allt mer mångkulturellt. Detta kräver planering och synliggöring av ett didaktiskt förhållningssätt. Alltså hur man ska planera och fatta beslut om hur innehållet i undervisningen skall se ut (www.skolverket.se/2010-01-02). I takt med att det mångkulturella samhället ökar, och även det multikulturella språkbruket behövs det enligt min uppfattning specialistkompetens i hur man bemöter denna grupp och deras behov av att uppmärksamma olika sorters språkbruk i undervisningen.

1.1 Bakgrund

Vad kännetecknar multietniskt ungdomsspråk? Genom vilka varianter yttrar det sig och varför? Rent allmänt skulle det multietniska ungdomsspråket kunna betecknas som ett s.k. slangspråk; ett "subspråk" som blivit ett innespråk kanske just för att det så tydligt bryter av mot den normgivande svenskan; det etablerade svenska språket. Det finns även en sociokulturell dimension: det multietniska ungdomsspråket synliggör, förorternas vardagsliv: här bor tillspetsat uttryckt – en stor del av "det nya Sverige".

Multietniskt ungdomsspråk förekommer främst i de mångkulturellt dominerade ytterdelarna av storstadsområdena exempelvis, Stockholm, Malmö och Göteborg. Ordet betecknar det slags språk som förekommer bland ungdomar i dessa områden, präglad av många främmande ord, ofta inlån från exempelvis arabiska, turkiska och spanska. Det finns många beteckningar för det mångkulturella ungdomsspråket: rinkebysvenska, shobresvenska, rinkebyska, albysvenska, invandrarsvenska, förortssvenska, blattesvenska. Oavsett benämning är det som kännetecknar denna typ av ungdomsspråk ord som lånats från andra språk där orden har exakt samma betydelse som på det ursprungliga språket. Alternativt har ord lånats in som får en ny

betydelse i det svenska sammanhanget. Exempel på ord kan vara bland annat: ” *Jiddra*: gnälla; klaga; starta bråk. *Ey len*: Hej du, du grabben. *Sho bre*: Hur är läget, Hej vad händer. *Para*: Pengar. *Habibi*: Älskling, *Keff*: Dåligt, *Guss*: Flicka” (http://www.danska-svenska.se/Ungdomssprak/rinkebysvenska_perkerdansk.htm). Att ungdomar i så pass hög grad börjat blanda in utländska ord i språket och detta i en utsträckning som gör denna ungdomssvenska till ett slags blandspråk, ett i ordets verkliga mening multikulturella språk, har till stor del att göra med den stora invandringen till Sverige under senare decennier, där många barn och ungdomar kanske först efter ankomsten hit ska börja lära sig ett språk och där de i etniska gruppbildningar samtidigt kan tala sitt gamla språk. Efterhand växer ett blandspråk fram där orden från den egna kulturens språk till stor del lever vidare. Men till detta måste också läggas den populärkulturella influensen. Det anglosaxiska inflytandet på västerländsk ungdomskulturell har växt sig allt starkare. Här kan en rad subspråk urskiljas som särskilt populära – exempelvis det slags amerikanska som används inom hiphopkulturen, där inte minst fenomenet *rapping* sannolikt haft mycket stor betydelse i formandet av nutidens ungdomsspråk i Sverige (från tidigt 1980-tal och framåt). Att blanda in ord och fraser från andra kulturer och därtill krydda med den sortens språkbruk som präglar samtida lite ”undergroundaktiga” trender inom populärkulturen har helt enkelt blivit trendigt (http://www.danska-svenska.se/Ungdomssprak/rinkebysvenska_perkerdansk.htm).

1.2 Syfte och problemformulering

Syftet med denna uppsats är att åskådliggöra användandet av det multietniska ungdomsspråket samt hur det uppfattas av ungdomar och lärare i Göteborgsregionen. Vidare är mitt syfte även att skapa en förståelse av hur lärarna på skolan uppfattar utvecklingen av språkbruket bland sina elever.

För att möjliggöra detta kommer jag att använda mig av följande frågeställningar:

- I vilka sammanhang används multietniskt ungdomsspråk bland ungdomar på en högstadieskola?
- På vilket sätt skiljer sig det multietniska ungdomsspråket från den svenska som är normerande i skolan?

1.3 Förförståelse

Jag har sedan flera år tillbaka ett intresse för språk och hur det påverkar människor och framförallt ungdomar i samhället. Multietniskt ungdomsspråk är ett ämne som ligger mig varmt om hjärtat, framförallt då jag själv har ett växt upp i en av Göteborgs stadsdelar där detta används av ett flertal invånare, bland dessa även jag själv som yngre. Därför vill jag belysa att mina tidigare erfarenheter och personliga intresse kan medföra en förförståelse kring ämnet som till viss del skulle kunna påverka analysen av mina observationer och intervjuer. Då jag dessutom har växt upp i den stadsdel där jag genomfört mina intervjuer är det viktigt att ha i åtanke att hålla mig neutral till mina tidigare erfarenheter. För att kunna möjliggöra detta har jag haft fenomenologins utgångspunkter med mig i analyserandet av mina intervjuer. Detta förhållningssätt innebär att uppsatsskrivaren ska sätta sin förförståelse åt sidan för att kunna fokusera på intervjupersonernas egna subjektiva upplevelse av det ämne man pratar om. Inom fenomenologin studeras individers upplevelser av företeelser och händelser där det finns en ömsesidig påverkan av individens berättelser och personen som tar

del av informationen. Forskaren försöker därefter att ta del av den sammanfattande helhet som individen beskriver i sina upplevelser (Kvale, 1997 s 54-56).

1.4 Etiska överväganden

Jag kommer att förhålla mig till de Forskningsetiska principerna inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning. De består av fyra regler som jag kommer att citera efter Göran Hermerén, *Kunskapens pris* (1986).

Anledningen till valda punkter är att de är tydliga regler som är beskrivande av vad jag ska förhålla mig till gällande personernas rättigheter.

1. Informationskravet - Regel 11 Forskaren skall informera uppgiftslämnare och undersökningsdeltagare om deras uppgift i projektet och vilka villkor som gäller för deras deltagande. De skall därvid upplysas om att deltagandet är frivilligt och om att de har rätt att avbryta sin medverkan. Informationen skall omfatta alla de inslag i den aktuella undersökningen som rimligen kan tänkas påverka deras villighet att delta (7). I samband med sökandet av informanter på den valda gymnasieskolan i Göteborg, utformades ett brev med information om syftet med min studie, tillvägagångsätt samt om rättigheten att vara anonym. I informationsbrevet framkom även att deltagandet i intervjun inte var bindande och att man närsomhelst fick möjlighet att avbryta intervjun eller att hoppa över frågor man inte kände sig bekväm att svara på.
2. Samtyckeskravet - Regel 2 Forskaren skall inhämta uppgiftslämnarens och undersökningsdeltagares samtycke. I vissa fall bör samtycke dessutom inhämtas från förälder/vårdnadshavare (t.ex. om de undersökta är under 15 år och undersökningen är av etiskt känslig karaktär) (9). Samtliga informanter till uppsatsen var elever i gymnasieskola varvid det tillförsäkrades att de tillfrågade var över 15 år eller hade samtycke för egen del och från vårdnadshavare att delta i studien.
3. Konfidentialitetskravet - Regel 5. All personal i forskningsprojekt som använder etiskt känsliga uppgifter om enskilda, identifierbara personer bör underteckna en förbindelse om tystnadsplikt beträffande sådana uppgifter (12). Innan intervjuerna påbörjades garanterades deltagarna i studien att alla personliga uppgifter som namn, bostadsområde, namn på gymnasieskola och andra uppgifter kommer att undanröjas. Namn på alla informanter i studien är fingerade och alla anteckningar och annat inspelat material kommer efter det studien har genomförts och examinerats att raderas.
4. Nyttjandekravet- Regel 7 Uppgifter om enskilda, insamlade för forskningsändamål, får inte användas eller utlånas för kommersiellt bruk eller andra icke-vetenskapliga syften (14). Vid insamling av information till uppsatsen garanterades de tillfrågade informanterna att ingen av den information som samlats in kommer att skickas vidare till utomstående.

2. Styrdokument

Skolans uppgift är bland annat att lära och motivera eleverna att lära sig skilda språkvarianter (Einarsson 2004). För att tydliggöra bilden av skolans ansvar har jag valt att belysa delar av Läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, LPO 04 samt relevanta styrdokument. I styrdokumenterna *Lgr 69*, *Lgr 80*, *Kursplaner för Grundskolan* (1994) samt *Grundskolans Kursplaner och betygskriterier* (2000) står med något skilda ordalydelser skrivet att eleverna ska stimuleras att utveckla sin förmåga att anpassa sitt språk beroende på ämne, syfte och socialt sammanhang. Därmed står det i styrdokumentet att lärarna på skolan ska behandla alla elever lika då alla värde är på samma nivå och alla ska bemötas lika oavsett kön, etnicitet och bakgrund (LPO 94:3). Sedan 1994 har svenska som andraspråk blivit ett självständigt ämne i grundskolan och även en särskild behörighet vid lärarutbildningen på högskolan. Svenska som andra språk blev därmed ett separat ämne och inte längre en del av de traditionella svenskämnen vilket var en tydlig förändring. Målsättningen med ämnet var inte att eleverna skulle slussas över till den traditionella svenskundervisningen (Racz & Persson, 2014:14-15). Enligt Grundskolans kursplaner och betygskriterier beskrivs ämnet enligt följande:

Det svenska språket har en nyckelställning i skolarbetet. Genom språket sker kommunikation och samarbete med andra. Genom språket blir kunskap synlig och hanterbar. Utbildningen i svenska som andraspråk syftar till att elever med annat modersmål än svenska skall tillägna sig en sådan språkbehärskning att de med fullt utbyte kan tillgodogöra sig utbildningen i andra ämnen och kan ingå i kamratgemenskapen och i det svenska samhället (Grundskolans kursplaner och betygskriterier 2000:102).

Även om det i kursplanen framkommer att ämnet syftar till att vara separerat från "svenskaämnet" finns det många likheter i målformuleringarna. En del skillnader finns dock i att man i kursplanen betonar vikten av svenska som andraspråk och att ämnen ska ges med "utgångspunkt utifrån elevens egen kunskapsnivå" och att man inte ska ställa för stora krav på ett felfritt språk. (Läroplanförgrundskolan 2011:239).

3. Tidigare forskning och Teoretiskt anknytning

3.1 Sociolingvistik

Sociolingvistik, även kallat språksociologi, fokuserar på att studera språket som ett socialt fenomen, och hur det påverkar oss som grupp, individ och samhällsnivå. Sociolingvistik menar att vi genom att använda språket kan användas för att visa grupptillhörighet, exempelvis könsskillnader, ålder, geografiskt ursprung, klass och att belysa olika attityder gentemot dessa. Enligt perspektivet är det genom språket som individen avslöjar sin identitet, även med tecken vad som kan tyckas vara hårfina. Man visar både vilken grupptillhörighet man har och den roll i samhället som man önskar anses tillhöra (Kotsinas, 2007, s 19). Sociolingvistik syftar till att visa regelbundna mönster som finns i språket, genom att belysa det i sin sociala kontext (Thelander, 1974, s 33). Ulla-Britt Kotsinas beskriver i boken *Ungdomsspråk (2007)* att individer tenderar att ändra delar av språkvalet beroende på den sociala kontext man befinner sig i. Särskilt i situationer där man medvetet, eller omedvetet visar sin grupptillhörighet kan små variationer, som betoning, dialekt, val av ord märkas tydligare. Något som skulle kunna förklara varför ungdomar väljer att använda sig av ett språk med mycket slangord och ”lånade” ord från främmande språk. Enligt Kotsinas visar mycket av den forskning som görs på ungdomars språkanvändning att den uppfattas som uppfinningsrik och nyskapande. Därmed är ungdomar en grupp som för språkutvecklingen framåt (Kotsinas, 2007, 25,26, 167-169). Språkbruket tydliggör även ett sätt att markera grupptillhörighet. Kotsinas beskriver i boken om en studie av hur ungdomsspråket yttrar sig i tre olika förorter kring Stockholm. Detta gjordes genom iakttagelser av inspelade samtal mellan ett urval ungdomar (ibid. s 25-26). Ett av de tre områdena kallar Kotsinas för ”invandrartäta förorter” och syftar då till ett antal orter som ligger längre ut från stadskärnan, mestadels väster och söder om Stockholm. Dessa områden beskrivs som områden där personer med utländsk bakgrund är i majoritet, i vissa delar mellan 70-90 %. Kotsinas menar att hon vid analysen av inspelningarna med ungdomarna i dessa områden uppfattade en komplex bild av hur språket användes. Ungdomarna uppfattade mer eller mindre tydliga signaler i inspelningen som ”osvenska”. Enligt Kotsinas uppfattade hon språkbruket bland ungdomarna i dessa områden som betydligt mer heterogent än bland ungdomarna som bodde i andra delar av Stockholmsområdet, där traditionellt en högre andel svenskfödda personer är bosatta (Kotsinas s 144). Enligt Kotsinas kan de inlånade slangorden från andra språk bero på att personer med utländsk bakgrund inte har samma tillgång till äldre slangorden som finns i det svenska språket som jämgamla svenskfödda personer har. Något som förklaras bero på segregationen bland bostadsområden, som medför en bristande kontakt med andra svenskfödda ungdomar. Samtidigt har dessa ungdomar ett lika stort behov av att uttrycka sig på ett sätt som tydliggör deras grupptillhörighet, därmed även slang. Därför använder man sig av ord som redan i det ursprungliga språket används som slangord eller ord som ändrar betydelse när det ”inlånas” till svenskan. Ibland kan även fullständiga meningar och uttryck som används i ursprungsspråket översättas direkt till svenska (Kotsinas, 2007, s 150-151). Sammantaget är Sociolingvistik en teori som kan belysa hur det multietniska ungdomsspråket framträder samhället, i vilka sammanhang det används och inte och vad det ger för effekter på grupptillhörighet.

3.2 Språk och identitetsutveckling

I vilken utsträckning skapar ungdomar sin identitet genom språk och i sammanhanget rådande språkbruk och språkkoder? Eller omvänt: I vilken utsträckning skapar språk och språkbruk

ungdomars identitet och världsbild? I vilken mån påverkar språket vår självuppfattning? Det är knappast kontroversiellt att påstå att genom språket skapar individen sin identitet.

Begreppet identitet kan ha olika betydelse beroende på vilket sammanhang och vetenskaplig teori man refererar till. Inom den sociologin menar man att identitet grundar sig i samspelet mellan individ och grupp. Med detta menas att faktorer som kön, klasstillhörighet, nationalitet och även språk är viktiga delar inom identitetsskapande, både för individen själv och hur man identifieras av en större grupp (Engblom, Charlotte, s 18-20). I boken *Identitet människans gåtfulla porträtt (2003)* beskriver författaren Jonas Stier om hur människor identifierar sig själva. Han menar att individen är högst påverkad av den sociala och kulturella kontext den befinner sig i, men även olika lärdomar man tagit till sig samt olika händelser som man har varit med om tidigare i livet. Utifrån att betrakta identitet utifrån språk menar Stier att det är genom språket vi skapar möjligheten till att erhålla sociala relationer, men är samtidigt även ett sätt att begränsa och utesluta vissa personer (Stier 2003 s 17-18).

Språk handlar i grunden om konventioner; om överenskomna koder. Ungdomar är särskilt känsliga för trender och koder. Enligt den så kallade Sapir-Whorf-hypotesen som uppkallats efter Edward Sapir och Benjamin Lee Whorf beskrivs att en människas sätt att tänka starkt påverkas av dennes språk, och att andra som inte talar samma språk inte kan dela samma förståelse för dennes tankar. Hypotesen har väckt en del debatt då den av många uppfattas som kontroversiell inom språkvetenskapliga områden. Sapir-Whorf-hypotesens främsta kritik har varit att även personer som talar språk som är väldigt olika varandra fortfarande kan ha flera kulturella likheter. (<http://www.ne.se/lang/sapir-whorf-hypotesen>).

Barn och ungdomar är skickliga på att snabbt anpassa sig och på att obehindrat växla mellan situationsbetingade krav. Med kompisarna i skolan kan ett visst språk vara självklart, med föräldrarna ett annat, och så vidare. Något som kan liknas med det fenomen som Elias Canetti skriver om i boken *"Massa och makt"* (1985) där han menar att de flesta människor tenderar att anpassa sig efter rådande normer och bete sig som majoriteten gör. Det gäller alltså inte minst språkbruk. Att tala omgivningens språk blir så ett sätt att smälta in; att bli en del av den omgivning man befinner sig i (Canetti, 1985).

3.3 Grupptillhörighet

Det som konstaterats på Internetsidan "Nordisksprog.dk": *"Med vårt språk skiljer vi oss från varandra samtidigt som vi visar att vi tillhör en eller flera grupper. Du talar ett annat språk med dina föräldrar än med dina vänner. Och om dina föräldrar försökte att prata samma språk som dina vänner skulle det låta helt konstigt. Det beror på att du tillsammans med dina vänner har ett bestämt språk eller en jargong som bidrar till att ge er en känsla av gemenskap. Ni hör ihop och föräldrar kan inte vara med där."*

Professor Jakob Cromdal, forskare vid institutionen för samhälls- och välfärdsstudier vid Linköpings universitet, har forskat mycket om barns lärande i flerkulturella miljöer och om flerspråkighet i vardagslivet. Bland mycket annat medverkar han i projektet *Lärande i flerkulturella barnmiljöer: Skolpraktiker och kamratsamtal i förskola och skola*, ett forskningsprojekt som finansieras av Vetenskapsrådet. Också boken *Ett vardagsliv med flera språk* (tillsammans med Finn Aarseth och Ann-Carita Evaldsson, 2003) vittnar om hans intresse av den här sortens frågeställningar. I senast nämnda bok konstaterar han att flerspråkighet bland barn och ungdomar är ett aktuellt ämne i Norden, såväl bland forskare

som inom skolans värld. Under senare år har befolkningen i Sverige och många andra europeiska länder blivit än mer multikulturell – vilket naturligtvis i sig har en inverkan på respektive lands språk – hur svårsmätbar ett sådant förhållande än är (2003).

Något liknande är även Josefine Löwgren inne på i sitt specialarbete vid Göteborgs universitet, publicerat vårterminen 2009. I *Kodväxling och multietniskt ungdomsspråk* konstaterar hon inledningsvis att ungdomar är mycket talangfulla ”När det handlar om att skapa språkliga konstruktioner och anpassar sitt språkbruk efter rådande normer och attityder i den miljö de för tillfället befinner sig i.” Löwgren undersöker användandet av multietniskt ungdomsspråk i Göteborgsområdet och finner att detta slags blandspråk i första hand fungerar av det skälet att det förenar och skapar grupptillhörighet, men även för inkludering och exkludering av utomstående för gruppen (2009:1). Återigen är det alltså aspekten språkbruk som ett sätt att skapa gemenskap. Likaväl som ungdomar kan röka cigaretter eller dricka alkohol för att de vill visa sig tuffa, likaväl kan användandet av gängets sätt att fungera instrumentellt; genom att anta gängets sätt att prata försöker man själv bli en del av det.

3.4 Kodväxling

Ungdomar kan använda sig av det multietniska språk som dominerar i den miljö där de befinner sig av det skälet att de vill smälta in och bli accepterade (2009:3). Det faktum att en viss individ kanske enbart i skolan väljer att prata det populära ”blandspråket” blir så ett sätt att hävda sig. Eller med en mer akademisk term: individen växlar språk – använder sig av ”kodväxling” (Löwgren 2009:1).

Ett annat sätt att definiera begreppet ”kodväxling”: Ett vanligt fenomen hos två- eller flerspråkiga är att de använder olika språk i olika situationer. Ett annat fenomen är att de växlar mellan språk i en och samma kontext. Denna omväxlande användning av mer än ett språk i ett och samma samtal kallas kodväxling (Löwgren 2009:1, Hyltenstam & Lindberg 2004: 297-328).

Löwgren skriver i sitt examenarbete att kodväxling är en företeelse som sker omedvetet ”och yttrar sig i en och samma kontext, ibland inom ett och samma yttrande och inom en och samma mening. Ibland sker kodväxling till och med i samma ord.” Kodväxling något som i största utsträckning görs av personer som talar två språk eller flera, men att det även kan ske bland personer med enbart ett språk. För att identifiera en person som ”flerspråkig” ska man enligt Tore Otterup använda sig av minst 2 eller flera språk under en majoritet av vardagliga situationer (Otterup 2005:13).

En annan forskare som intresserat sig för ämnet multikulturellt ungdomsspråk är Gunilla Ladberg. Hon har utgett två böcker i ämnet: *Skolans språk och barnets – att undervisa barn från språkliga minoriteter* (Lund, 2000) och *Barn med flera språk* (Stockholm, 2003). En av hennes huvudteser är att inte bara flerspråkiga utan också individer som behärskar endast ett språk genom ”kodväxling” växlar sitt språkbruk. Hon menar kort sagt att ungdomar väljer språk utifrån ett slags strategisk aspekt, som ett sätt att bli accepterade, kort sagt. (2009:6). Professor Gisela Håkansson beskriver i boken *Tvåspråkighet hos barn i Sverige (2003)* om kodväxling som användandet av två språk samtidigt. Håkansson menar att kodväxling i grunden är en positiv egenskap, då barn ju bättre de blir på båda språken, tenderar att öka användningen av kodväxling. Kodväxling intresserar flera olika vetenskaper, däribland sociolingvistik, som undersöker hur begreppet används för att stärka känslan av grupptillhörighet (Håkansson, 2003, s 125-126).

Josefine Löwgren har i sitt arbete *Kodväxling och multietniskt ungdomsspråk – form och funktion* (2009) undersökt fenomenet multietniskt ungdomsspråk och hon skriver i inledningen så här:

Undersökningen visar att det är svårt att skilja de båda åt och att ungdomar blandar multietniskt ungdomsspråk med kodväxlande, ett förhållande som tidigare forskning inte lyft fram i tillräcklig utsträckning. Ungdomarna har onekligen talang när det handlar om att skapa olika språkliga konstruktioner och anpassar sitt språkbruk efter rådande normer och attityder i den miljö de för tillfället befinner sig i. Användandet av multietniskt ungdomsspråk i den grupp jag har undersökt fungerar först och främst i syfte att förena och skapa grupptillhörighet. Kodväxling sker oavbrutet och intensivt och har som huvudsaklig funktion att intensifiera budskapet samt används vid kraftuttryck och interjektioner. (Löwgren, 2009, Sammandraget).

Löwgren återger ett mycket talande citat av Gunilla Ladberg, som insiktsfullt konstaterar ungdomars behov ”att höra till, att vara som andra, att inte utmärka sig negativt utan smälta in i en grupp eller ett sammanhang, en mycket stark drivkraft i all kommunikation” (2009:6).

Inom forskningen finns delade meningar: somliga menar att barn redan i mycket tidig ålder blandar samman språk men att detta görs mer eller mindre medvetet; andra anser att detta slags kodväxling redan i tidig ålder sker mycket medvetet (2009:6). Josefine Löwgren skriver ”Jag tycker mig kunna dra slutsatsen att de faktorer som påverkar är elevernas relation med respektive pedagog och vilken maktstruktur som råder i klassrummet samt hur situationen definieras, vilket får stöd i Gumperz och Bloms teori om situationell kodväxling”. Hon konstaterar även: ”Multietniskt ungdomsspråk används i min undersökning under raster till största delen för att visa grupptillhörighet” (2009: 25).

Edwardsson skriver i sin avhandling *Bland frågor och svar – vem säger vad, när och var?* om Gårdstenska och Angerediska eller Bergsjösvenska och nämner dessa benämningar om det multietniska ungdomsspråk som talas i Göteborg och innehåller regionala språkdrag från regionen med en brytning som inte går att härleda till ett bestämt språk (2009:10). När jag läst Löfdahls artikel så stod det exempelvis att är satsmelodin är avvikande från standardsvenska. Man förlänger korta vokaler och förkortar de långa och liksom andra multietniska ungdomsspråk så upplevs det stackatoartat. Man kan ha alla, några eller enbart något av dessa språkdrag i sitt tal. Typiskt för Göteborgstrakten är vidare bland annat att *r*-ljudet uttalas kraftigt tremulerande, att kort *ö* uttalas *u*-haltigt och att man har ett bakre uttal av *sje*-ljudet, och även dessa i varierande utsträckning (2010:3)

Enligt studien *Språk och namn i multietnisk miljö - en första studie av språk och namn i den mångkulturella stadsdelen Angered*, av Maria Löfdahl, har det framkommit att det inte hade någon betydelse vilket förstaspråk som föräldrarna hade, utan ungdomarna talar en multietnisk varietet som innehåller både typiska språkdrag från Göteborgsområdet likväl som grammatiska avvikelser från standardsvenskan (2010:9).

3.5 Multietniskt ungdomsspråk

Det multietniska ungdomsspråket har sin uppkomst i de mångkulturella storstadsområdena och karakteristiskt för det är bland annat frånvaron av grammatiska regelbruk och ett stort inslag av låneord från främmande språk, såsom turkiska, arabiska, spanska och kurdiska. Exempel på ord som används inom det multietniska ungdomsspråket:

jalla - skynda, para - pengar, shonne - idiot, chilla - koppla av, ta det lugnt, fethaja - förstå, homie - kompis, manjak - tönt och shoo – hej. En del av dessa ord är direkta översättningar från ursprungsspråket. Andra har fått en annan betydelse, exempelvis ordet Abou, som egentligen betyder pappa.

Vissa av orden i denna typ av språk har även fått spridning och börjat användas utanför förorterna, såsom dissa och keff. Många av ungdomarna som använder sig av det multietniska språket har inga som helst problem att byta till standardsvenska, utan detta är främst ett språk som talas kompisar emellan, utan några krav eller regler på hur det ska talas. Man kan leka med det, låna in nya ord och bestämma och ha kontrollen över det själv.
(<https://kielikompassi.jyu.fi/opetus/ruotsi/kulturbrickan/mangkultur/rinkeby.htm>).

Rikssvenskan uppstod som den standardiserade formen av svenska under 1600-talet i Stockholm där den till en början enbart talades i vissa adelskretsar. Det var från ett flertal av de dialekter som talades av adeln som rikssvenskan byggdes upp. I början av 1800-talet utvecklades språket emellertid till att formas mer eller mindre från hur den framväxande medelklassen talade (Fredrik Lindström 2009).

I Rickard Jonssons artikel *Blattesvenska, standardsvenska och annat obegripligt språk (Ungdomskulturer - äger eller suger? Möjliga möten inom svenskämnet, Svenskläraryrkeförbundet Årsskrift 2008)* diskuteras de förändringar i ungdomars språkbruk som kommit att uppmärksammas under senare år. Mycket av debatten kretsar runt en oro över den förändring som det svenska språket tycks genomgå. där standardsvenskan är normen och på andra sidan står de språk som fått benämningar såsom "rinkebysvenska", förortsslang och "blattesvenska" (2009:68). Det är emellertid inte enbart ungdomar med invandrarbakgrund som använder denna språkvariant, utan även de med helt svenska rötter. Jonsson redogör för de negativa attityder som finns mot detta multietniska språkbruk hos ungdomarna, där fokus ofta läggs på kopplingar till sexism, problem och förortsområden (2008:28-30) och en uppdelning mellan svenskar och icke-svenskar, i ett vi och ett dem (2008: 313).

Ulla-Britt Kotsinas förklarar i *Snobbar och pyjamastyper - Ungdomskultur, ungdomsspråk och gruppidentiteter i Stockholm*, språkets betydelse ur en symbolisk synvinkel och den roll det spelar: "(...) för gruppssammanhållning och gruppidentitet, speciellt för ungdomar(...)" Med andra ord anpassar man sitt språkanvändande efter det umgänge man har, vilket innebär att man i gruppen använder sig av ett "eget språk" trots att man kanske talar en annan variant av språket i andra sammanhang. Språket fungerar i dessa fall som en identitetsmarkör (s 313).

I skolan förmedlas den standardiserade formen av svenska; "som nyckeln in i det svenska samhället". Rickard Jonsson har genom sin forskning konstaterat att många lärare förbjuder andra språk än svenska i klassrummen, detta för att kunna ha kontroll över vad som sägs (2009:34). Jonsson lyfter också fram den klyfta som dessa olika "språk" kan ge upphov till utifrån ett samhällsperspektiv. "Det talet (kan) bidra till att upprätthålla en etnisk hierarki, där svenskar framträder som lärda, progressiva och begripliga mot en mörk kuliss av icke-svenskar, som nedvärderande framställs som okunniga, bakåtsträvande, obegripliga(...)" (2009:35).

Man brukar tala om att språk är makt. Det multietniska ungdomsspråket förstärker den egna gruppstillhörigheten, men befäster på samma gång polarisering och utanförskap. Man väljer ett eget språk, men förlorar ett annat. Den standardiserade svenskan, eller rikssvenskan, är den

norm som alla andra språkliga varianter ställs emot och jämförs med och kommer alltid att betraktas som det språk med högst värde och status (Jonsson, 2009).

4. Metod

4.1 Urval och avgränsningar

För att kunna avgränsa min studie har jag valt att göra min studie på en högstadieskola med årskurserna 7-9. Skolan är belägen i ett område i Göteborg där en majoritet av invånarna talar svenska som andra språk. För att göra ytterligare en avgränsning har jag valt att fokusera min studie på endast en skola där jag intervjuade ett begränsat antal lärare och elever för att hålla mitt empiriska material på en rimlig nivå.

4.2 Metodiska utgångspunkter

Jag har valt att använda mig av ett kvalitativt förhållningssätt som undersökningsmetod, både genom intervjuer med lärare och elever samt genom observationer av elever i skolmiljö. Att jag valt ett kvalitativt förhållningssätt beror främst på att jag vill undersöka den subjektiva uppfattningen av hur ungdomar och lärare ser på multietniskt ungdomsspråk. Författaren Steinar Kvale beskriver den kvalitativa intervjun som en ömsesidig interaktion mellan intervjuaren och intervjupersonen. Till skillnad från det kvantitativa perspektivet där man traditionellt främst syftar till att mäta data, ligger det kvalitativa intresset i att undersöka hur individer tolkar, uppfattar och reagerar på omvärlden (Kvale, 1997, s 47-48). I en intervju kan intervjuaren sitta med personerna i lugn och ro utan att någon av dem känner sig stressade eller pressade av de olika frågorna. Med intervjufrågor får man en chans till att ställa fler delfrågor för att gå mer in i djupet och be personen utveckla ett steg ytterligare, vilket gör det svårare ifall man har öppna frågor som Ja/nej-frågor eller något annat liknande nedskrivet.

4.3 Observation och metod

Jag har använt kvalitativa intervjuer och observationer som vetenskaplig metod. Vid observationerna har jag iakttagit ungdomar som befinner sig i olika situationer och miljöer. Syftet med intervjuerna var att få en djupare inblick i ungdomars språkbruk och vidare kunna få ett resultat till denna uppsats. Frågeunderlaget kommer att ligga på varsin bilaga (se bilaga sidan 27 och sidan 28). För att få inblick i elevernas och lärarnas upplevelser av det multietniska ungdomsspråket har jag ett fenomenologiskt förhållningssätt under intervjuerna. Det fenomenologiska förhållningssättet syftar till att undersöka hur och på vilket sätt ett fenomen visar sig. Detta görs i första hand inom kvalitativa metoder genom intervjuer där de tillfrågade informanterna ges möjlighet att beskriva en företeelse eller händelse med utgångspunkt utifrån frågor som "hur", "varför" och "på vilket sätt". Fenomenologin syftar till att beskriva intervjupersonens upplevelser i ett ömsesidigt förhållande mellan informant och forskare. Detta bidrar således till en ökad möjlighet att kunna hålla min egen förförståelse i ämnet på ett mer neutralt plan även om det kan vara svårt (Kvale, 1997 s 54, 117-118).

4.4 Genomförande

Jag har tidigare haft min verksamhetsförlagda praktik i en grundskola i Göteborg. Jag ville därför bege mig ut till denna multikulturella skola just för att få ett tydligare perspektiv men även få en djupare inblick i det material jag ville använda i min uppsats. Jag har en god kommunikation med skolan och är igenkänd vilket är underlättande för såväl mig, som lärarna och ungdomarna för att göra dessa intervjuer. Intervjuerna genomfördes med tio ungdomar i Göteborg. Jag har även intervjuat fyra lärare från Göteborg för att få ett lärarperspektiv ifrån skolan. Varje intervju tog cirka tjugo till trettio minuter. Det jag använde mig av för att spela in intervjuerna var min mobiltelefon. Jag hade även penna och häfte och antecknade vid sidan av. Då mitt inspelade material förstördes och därför blev svårt att transkribera, har mitt redovisade material bestått av de anteckningar från de citat jag gjort vid intervjutillfällena.

Detta har medfört att delar av citaten inte har kunnat tas med. Till studien har även en observationsstudie gjorts vid tre olika tillfällen och platser, där ungdomar använt sig av olika former av multietniskt ungdomsspråk som jag sedan antecknat och beskrivit utförligare under presentationen av observationerna.

4.5 Validitet, reliabilitet och generaliserbarhet

För att en studie ska uppfattas som trovärdig behöver den uppfylla kriterierna reliabilitet, validitet och generaliserbarhet. Steinar Kvale beskriver i boken ”Den kvalitativa forskningsintervjun” om de olika kriterierna enligt följande:

Validitet: Med validitet menas att de resultat som presenteras i studien anses som giltiga. Inom den kvalitativa forskningen menar man att forskningsresultat anses som giltiga om användandet av metoden görs till det den är avsedd att göra (Kvale, 1997 s 115, 213). Eftersom jag har utgått från intervjuer som undersökningsmetod, där fokus ligger på personernas subjektiva upplevelser av förekomsten av multietniskt ungdomsspråk anser jag att min uppsats uppfyller kriterierna för att anses ha god validitet. Mitt syfte och mina frågeställningar har besvarats med hjälp av kvalitativa intervjuer och observationsmetoder. Eftersom mitt inspelade material försvann innan det hann transkriberas har enbart anteckningar av informanternas berättelser och citat redogjorts. Detta har medfört att det med viss reservation bör påpekas att delar av det som sades i intervjuerna kan ha riskerats ha glömts bort eller inte ha blivit antecknat. Jag upplever emellertid att en stor del av det som sades i intervjuerna har antecknats och redogjorts för på ett korrekt tillvägagångssätt.

Med *reliabilitet* i en studie menas att forskningsresultaten ska anses vara trovärdiga och att resultatet ska bli det samma om studien genomförs på nytt, även av en utomstående person. För att kunna göra detta behöver forskaren uppfatta resultatet av intervjupersonernas upplevelser på ett korrekt sätt. Detta gör man genom att ställa öppna frågor och undvika ledande (Kvale, s 207-209, 213). Intervjufrågorna har utformats på ett sätt så att de hålls så öppna som möjligt, där jag i stor utsträckning undviker ledande frågor, vilket gör att studien uppfyller kriterierna för reliabilitet. Då mitt material till studien består av intervjuer där svaren noggrant dokumenterats kan samtliga svar och citat som tagits med i resultatredovisningen återges även om en utomstående person skulle genomföra analysen. Det tredje kriteriet *generaliserbarhet* ifrågasätter om resultaten från en studie kan uppfattas som allmängiltiga, generaliserande (ibid. s 212). I och med att jag har gjort en mindre studie, med ett fåtal personer kan det vara svårt att göra några generella antaganden som ska överensstämma på hela populationen. Däremot kan mitt empiriska material kopplat till valda teorier visa regelbundna mönster som kan vara intressanta att diskutera och analysera.

5. Resultatredovisning och analys

I detta avsnitt presenteras den skola som observerats. Sedan följer en beskrivning och analys av observationerna och intervjuerna. Mitt syfte med den här uppsatsen har varit att undersöka ungdomars språkliga varieteter i olika miljöer och situationer. Jag har dels medverkat under lektionstid för att kunna avgöra vilken slags samtalsstil ungdomarna använder och dels observerat under rasterna för att även här avgöra vilken slags samtalsstil som råder och på vilket sätt ungdomarna kodväxlar och använder multietniskt ungdomsspråk. Här nedan kommer jag att ge mitt resultat ifrån mina tre observationer jag iakttagit, samt från mina intervjuer både med ungdomarna och lärarna för att slutligen koppla detta samman med de teoretiska perspektiv jag har valt.

5.1 Beskrivning av observationer

Exempel 1:

Situationen utspelar sig ute på skolgården under en rast. När en vuxen anställd på skolan närmar sig byter de till sitt modersmål, vilket är ett exempel på kodväxling. Vid en andra tillsägelse från den vuxne svarar en av ungdomarna och växlar till ett språk som är förståeligt för den vuxne för att sedan återigen växla till multietniskt ungdomsspråk när han lämnat platsen. I det första läget när ungdomarna väljer att samtala på sitt modersmål sker detta som en markering för att utesluta den vuxne och inte släppa in honom i deras grupp. När den vuxne skärper tonen växlar en av ungdomarna till standardspråket. Dels handlar det antagligen om att vinna sympatier hos den vuxne för att visa att de är på samma nivå eller för att förstått förklara för den vuxne att de är villiga att kommunicera.

”Under uppväxten tillägnar sig individen ett eller flera språk och utvecklar socialt förväntande och relevanta handlingsmönster genom interaktion med individer i sin omgivning” (Hyltenstam, 1999: 364) Efterhand upptäcker individen nya normer och regler som ska accepteras efter olika sociala aktiviteter. Ett exempel på detta kan vara att man hemma pratar sitt modersmål och håller sig till hemmets regler och normer. Men så fort individen möter kompisar växlar den språk och anpassar sig snabbt till kompisarnas regler och normer. När en vuxen person eller lärare närmar sig börjar individen snabbt växla till det man talar i skolan. ”skolspråket”. Ungdomarna rör sig här emellan ett modersmål, ett standardspråk (svenskan) och ett multietniskt ungdomsspråk. Användandet av de olika språken grundar sig i de omkringliggande förutsättningarna. Man anpassar sig efter de personer man har omkring sig, dvs. kompisgänget alternativt en vuxen (läraren). Situationen avgör följaktligen vilket sätt ungdomarna väljer att uttrycka sig på. Språk kan skilja sig mycket och det beror på vem man vill rikta sig till. Ibland möter man på personer som talar i en viss språknivå, detta gör att man anpassar sig till hen, men å andra sidan kan man även stöta på nya människor eller lärare som talar på en korrekt språknivå. Detta leder till att man som person börjar prata i en annan språknivå ”akademiskt” Här kan jag tänka mig att språk har makt, dvs. man vill inte känna sig underlägsen vid nya bemötanden, utan man vill oftast höja sin språkkompetens.

Exempel 2

Under lunchrasten på skolan observerade jag en grupp bestående av fem tjejer som satt runt ett bord och använde sig av något jag valt att kalla för ”sms-språk”. Med sms-språk menas ett språk som uppkommit ur förkortningar som används i telefon- och datateknologin. En

sammanställning av observationen ges nedan:

– *Lena frågade Sara har du fått sms av han ?*

- *Sara svarade: Asså OMG, jag måste visa, han ba LOL och x o och ja ba asså herregud shit..*

- *Amanda skrek till Sara, du är fan stabil high five Lena!*

(Sen började alla ge high five till varandra och skrattade högt)

Formuleringen av språket som tjejerna i gruppen använder karakteriseras av diverse förkortningar, grundade på engelska uttryck. Sms-språket är ett relativt nytt begrepp som har uppkommit som en följd av mobiltelefonernas inträde i ungdomarnas vardagsliv. Man använder sig här av samma förkortningar som man gör då man skickar sms till varandra eller skriver/chattar över internet. Har man ingen kunskap om vad dessa förkortningar betyder så kan man heller inte tyda vad samtalet i sin helhet handlar om. Exempel på dessa förkortningar kan vara: ”OMG - Oh My God = Herregud, LOL - Laughing Out Loud = Gapskratta, x – puss, o – kram”

Tjejernas sätt att prata med varandra är, utöver sms-språket, ett typiskt ungdomsspråk, med slang, t ex *ja ba asså* och engelska uttryck såsom *shit* och *high five*. De blandar alla dessa olika sätt att prata till en sammanhållen enhet, dvs. genom att mixa in sms-språk, slang och engelska uttryck i det svenska språket blir det ett språk av sin tid, ett sätt att kommunicera med varandra som de alla förstår och som faller sig som ett lika naturligt sätt att prata som den standardsvenska de förmodligen med lätthet kan slå om till under exempelvis en svenskalektion.

Exempel 3

Den här observationen jag gjorde var efter skoltid då jag såg en kille sitta med sin mobiltelefon och prata med hög röst med en vän. Killen pratade högt, vilket skulle kunna uppfattas som ett sätt att verka tuff och väcka uppmärksamhet och ”ville ha lite uppmärksamhet med sitt språkbruk”. Så här lät mobilkonversationen:

-Sho mannen, wazup? (killen svarar i mobiltelefonen- som jag inte kunde höra).

-Nä fan, chillar här på MC och plockade min meal nyss Abou feeett god!

(skrattar ett tag tillsammans med sin vän i mobiltelefonen)

-skarar komma till mig kolla matchen ? (killen svarar)

-Asså shiiit mannen bestäm dig, ja måste gitta nu sms mig typ du vet när.. jalla hare mannen! peace!

Här sker ett aktivt och medvetet val där språket används som en markör, både genom det aktiva valet att tala högt så att människor omkring skulle höra att språket som användes skulle signalera en sorts ”coolhet” och även göras medvetna om att det användes av två personer som hade det gemensamma sättet att prata med varandra på. (Teori)

Det multietniska ungdomsspråket är väldigt påtagligt och tydligt konversationen igenom; t ex genom användandet av *sho*, *wazup* och *abou*.

5.2 Resultat och analys av intervjuerna

I kommande avsnitt presenteras resultatet av de intervjuer som haft med fyra olika lärare på skolan. Tre av dessa hade flerårig erfarenhet av undervisning, och en av lärarna var nyexaminerad. Jag kommer även att ta fram delar av de svar jag fått med de intervjuer jag haft med eleverna på skolan. Jag kommer inte att göra några generaliserande antaganden från skoleleverna, däremot kommer jag att försöka göra kopplingar till de olika teorier jag valt att ha med i uppsatsen.

5.2.1: Lärarintervjuer:

Jag intervjuade totalt fyra lärare på skolan, Marianne, Johan, och Maria, som arbetat som lärare i flera år. Marianne hade längst erfarenhet av undervisning på den aktuella skolan där hon arbetat i 15 år. Hon arbetar som svenska- och engelskalärare. Johan och Maria har arbetat i 7 respektive 4 år. Johan arbetar med Samhällsvetenskap, historia och geografi medan och Maria arbetar med matematik och fysik. Den fjärde läraren, Sara, är nyanställd på skolan och har nyligen tagit examen. Sara som är den lärare som är nyast på skolan undervisar nu i en Sva klass (svenska som andraspråk) där många nyanlända får chansen till att lära sig det svenska språket. Samtliga lärare har lärarexamen för grundskola.

Förändringen av språket bland eleverna

På frågan hur förändringen har skett gällande språkbruket bland eleverna var lärarna eniga om att det skett stora förändringar av språket bland eleverna:

Marianne: Ja när man själv gick i skolan var det ett helt annat sätt att prata...slang och svordomar.. nej....det var nästan lite slarvigt.. och lite fult och ingenting man gjorde i närheten av andra lärare eller vuxna. Idag verkar det ha förändrats. När jag pratar med mina elever hör jag en hel del slangord, vilket jag tycker är helt okej. Men på lektionerna, då är jag tydlig med att vi använder ett språk på rätt sätt.

Johan: ...Ja.. idag finns det ju till och med en del ord som har blivit så etablerade att de fått plats i vårt svenska ordlexikon! ... det har ju hänt mycket det märker man, och jag tror det beror väldigt mycket på i vilket område man bor. Självt bor jag ju i ett område som heter "I" (fingerat namn) och jag märker ju själv på mina barn som också använder slangord och låneord. Vilket jag även själv har gjort som yngre och faktiskt även nu Men i deras fall är det kanske mer från engelska uttryck man tar efter. Här använder ungdomarna även ord från andra språk, vilket inte är konstigt...jag menar...här finns betydligt fler kulturer och språk att inspireras av.

Sara: Språket ändras hela tiden tycker jag, då vi alla människor talar olika och uttalar olika. Det har hänt mycket, det tänker jag på ofta, även från när jag själv var yngre.

Kotsinas menar att "vuxna" som väljer att kritisera ungdomars sätt att samtala har benägenhet att fokusera på de uttryck och ord som de själva inte förstår. Detta för att "bevisa" att den yngre generationen inte kan uttrycka sig på ett korrekt sätt. Man fokuserar då på slangord och ord som inte anses som socialt accepterade, eller "fina". Det är enligt Kotsinas så, att när man

inte är delaktig i ett samtal och inte förstår de sociala kontexterna av ord och ordval blir samtalet svårare att förstå. Enligt Kotsinas har även ungdomar och vuxna en språkstil (tonläge, röststyrka, tempo, hur många ämnen som behandlas samtidigt) som är väldigt olika varandra vilket gör att missförstånd kan uppstå som i sin tur kan leda till kritiserande av den andra gruppen (Kotsinas, 2007, s 36). Att en av lärarna nämner att det finns uttryck och ord som fått plats i det svenska ordlexikonet tyder på att ungdomars förmåga att skapa nya uttryck och ord inte enbart behöver vara något övergående. Det kan även bidra till att språket utvecklas framåt eller tar en ny riktning (Kotsinas, 2007, s 171).

5.2.2 Anpassning av det egna språket på lektionerna

Marianne, har arbetat på skolan i flera år. Hon upplevde inte att hon anpassade sin undervisning efter det språk som eleverna använde, annat än när hon försökte skoja med eleverna:

Jag: använder du själv det ungdomsspråk som du berättar om?

Marianne: Nä.... det gör jag inte, men ibland kan jag försöka och skoja till det...och ja...det låter alldeles för fånigt ! ... Jag kan inte tänka mig prata ungdomligt eller för gammalmodigt utan jag försöker alltid vara någonstans mitt emellan.

Även Maria beskriver att hon själv tar avstånd från att använda de uttryck som ungdomarna ofta använder:

*Självklart använder vi som lärare inte detta språk... och skulle vi göra det så skulle det bara låta konstigt och lite löjligt. För det känns inte naturligt att en äldre dam talar som en artonåring ungdom. *haha**

Lärarna är, som vi kan se, mycket medvetna om ungdomsspråket, men det är ingenting som de själva skulle kunna tänka sig att använda. Dels är det inte det språk som skolan lär ut och dels anser de att det inte passar för dem att uttrycka sig så som ungdomar gör.

Sara: Som nyexaminerad brukar jag ständigt dra mina eleverfarenheter och tänka på hur jag talade som ungdom och hur jag som lärare pratar i nuläget.

Jag: Använder du själva några av de orden som lärare?

Sara: Nja, det händer ibland att jag tar in några klyshe-ord med ungdomarna, just för att komma ner till deras nivå och vara skämtsam. Men för övrigt så använder jag inte alls språket. Jag är svensklärare och det är min uppgift att tala och undervisa på ett så bra språk som möjligt.

Lärarna påverkar följaktligen medvetet sitt sätt att prata med ungdomarna som de undervisar. Sara beskriver att hon lägger sig någonstans ”mitt emellan” ungdomarnas sätt att använda språket och ett alltför stelt och föråldrat språk. Man kan förmoda att hon väljer att göra på detta sätt för att möta eleverna halvvägs och förmedla språket till dem på ett inte alltför traditionellt och svårtillgängligt sätt.

Avslutningsvis nämnde samtliga lärare att det upplevdes svårt att handskas med förändringen av språk bland eleverna då man som lärare inte alltid vet hur man ska förhålla sig. Vidare framkom det dessutom att de tycker att det är svårt att förhålla sig till ungdomarna som en följd av sättet de talar på.

Johan: Vi jobbar hårt och förhåller oss alltid till läroplanen och följer upp i lärarrummet hur man kan på bästa sätt ska bemöta ungdomarna. Men det är svårt! Samtidigt som man vill ha en bra relation med eleverna har man ju också regler att följa.

Av intervjuerna framkommer att samtliga lärare redogör för att det multietniska ungdomsspråket har en tydlig plats bland ungdomarna i skolan och att det är något som lärarna inte alltid vet hur de ska hantera. Även om lärarna uttrycker flera likheter i synen på att undervisa märks även vissa skillnader i åsikterna kring ungdomsspråket.

Jag: Vad tycker du om att man blandar in "låneord" i svenskan från andra språk?

Maria: Jag tycker inte att det gör någonting egentligen ...det gjorde jag ju själv, och gör själv ibland fortfarande, jag tänker på engelska ord och så vidare...men jag använder kanske inte samma ord som ungdomarna på skolan gör. Men att man använder låneord är inget fel i sig. Men som lärare anser jag ju såklart att eleverna har ett vårdat språk, i klassrummet och på prov och inlämningsuppgifter. Samtidigt så är mina ämnen, matematik och fysisk ämnen där man inte alltid behöver tänka på grammatiken på samma sätt. Där gäller det ju att förstå, se samband och lösningar på uppgifter. Jag hade kanske tänkt annorlunda om jag undervisat i svenska.

Sara: Jag tycker inte att det är så stor skillnad mot när jag själv växte upp. Det är väl mer att ungdomarna på den här skolan använder andra ord än man själv gjorde. Men mycket känner jag ju igen. I min Sva- klass pratar vi ibland om låneord och slang och jag måste säga att jag tycker, ändå att de flesta av eleverna tycker att det är ett språk som man bara pratar ibland. Sen ska man uppmärksamma ord man säger ibland, och varifrån de kommer. Det ger en ökad kunskap.

Marianne: Jag använder själv mig inte av slangord då jag tycker det är viktigt att ha ett korrekt språk. Men allt har sin tid och plats. Jag tycker att eleverna är duktiga på att hålla sitt "ungdomsspråk" utanför lektionstid, men det kanske är för att jag är noga med det.

Att lärarna uttrycker sig på det sätt de gör kring attityder kring slang, kan både ha med egna personliga erfarenheter och åsikter att göra. Även ålder och erfarenhet av yrket kan ha med det att göra. Johan beskriver ungdomsspråket som en del av en mognadsprocess:

Johan: Man måste ju möta eleverna utifrån deras förutsättningar. Det är ganska beundransvärt att se hur vissa elever, som kanske bara har bott i Sverige i några år klarar sig så pass bra som de gör. Slang är i sig om man gör det som yngre i större utsträckning är ju inte konstigt. Det är sällan jag har sett elever skriva just slang på prov och läxor. Däremot kanske man märker på andra sätt

att språket är lite begränsat hos vissa men definitivt inte hos alla. Men i mina ämnen kan man ju även få bra betyg genom att delta i diskussioner och andra övningar, inte bara det skriftliga även om det är viktigt.

Sammantaget verkar det finnas en förståelse för att slangord används inom begränsade ramar och att det inte är något konstigt i sig. En märkbar skillnad verkar vara att lärarna i ämnen där språket har en mer avgörande roll för betyget har en mindre tolerans mot slangord än vad exempelvis läraren som undervisar i matematik och fysik har. Samtidigt beskriver Johan som undervisar i samhällsvetenskap och historia, där ett normativt språk torde vara mycket viktigt att det går att hitta andra sätt för examination än bara skriftliga uppgifter. Vilket han tror kan underlätta för några av eleverna. Att lärarna uppmärksammar det multietniska ungdomsspråket i sitt arbete råder det ingen tvekan om. Sedan kan det finnas olika sätt att handskas med det som skiljer sig beroende på individ.

Jag vill även påpeka en viktig faktor kring dessa intervjuer, då jag endast hann rätta nedskrivna anteckningar ifrån lärarintervjuerna. Anteckningar ifrån eleverna hann dock inte räddas på grund av ett virus som hackade in sig i min dator.

5.2.3 Resultatet av elevintervjuerna

Jag intervjuade totalt tio elever som gick i årskurs sju till nio, sex tjejer och fyra killar. Samtliga elever jag intervjuade hade ett annat språk som modersmål än svenska. Några av eleverna var emellertid födda i Sverige. Jag har valt att redovisa de delar i intervjuerna där jag märkte att det fanns likheter men även skillnader i svaren och för att sedan koppla de till mina teoretiska utgångspunkter.

När används ett multietniskt ungdomsspråk och varför

När jag frågade ungdomarna varför de använde ett multietniskt ungdomsspråk och inte det språk som traditionellt används i skolan fick jag till svar att det var mycket lättare att använda ”ungdomssnacket”. Anledningen till detta var att de tidigare varit bekant med låneorden som finns i detta talade språk. Hade man dessutom vänner som talade samma modersmål som en själv, använde man ofta liknande låneord vilket gjorde det lättare att förstå varandra. Något som skapade en samhörighet, vilket bekräftar Kotsinas (2007) studie om ungdomsspråket som ett sätt att skapa sig en gruppmedlemskap och därmed även samförstånd. Engblom menar i sin avhandling att ett språk som inte alla gruppmedlemmar i en bestämd grupp av ungdomar förstår eller har kunskap kring, kan markera en avvikelse (Engblom, 2004, s 61). Det kan alltså styrka en gruppmedlemskap och identitetskänsla bland ungdomar. Genom detta uppkommer också en viss form av inkluderande och exkluderande till gruppen.

Det var inte ovanligt bland informanterna att man såg skillnader mellan hur killar och tjejer använder sig av ungdomsspråket. Detta tolkar jag som att det finns en språkstil som uppfattas som manlig respektive kvinnlig även i ungdomsspråket. I en av intervjuerna med en kille på skolan uppkom även en diskussion kring skillnader mellan hur ungdomsspråket används mellan killar och tjejer.

Jag: Är det skillnad på när en tjej och en kille pratar ungdomssvenska?

Elev (kille)..mer killar som pratar så och att det är så himla fult när en tjej försöker prata som oss.

Jag: Kan du förklara?

Elev: Tjejerna betar sig som killar,.. men för de mesta så använder de sms snack

Jag: Menar du att tjejer använder andra ord än killar?

Elev: Ja ibland. Fast det finns ju tjejer som pratar exakt som killar gör

Något som fick mig att reflektera över denna intervjudel var att de observationer jag gjorde av två unga tjejer som pratade med varandra, var att de använde sig av sms-förkortningar. Precis vad denna kille upplevde var vanligare bland tjejer än hos killar. Kotsinas förklarar att de skillnader som finns mellan manlig och kvinnlig slang har sina förklaringar i att tjejer har en osäkrare position och därför är benägna att anpassa sig mer efter samhället. Något som styrks av att flickor i större utsträckning presterar bättre skolresultat (Kotsinas 2007, s 127-128). Det finns även andra förklaringsmodeller som säger att tjejer är mer lättpåverkade än vad killar är och därför ändrar sin språkstil efter rådande normer i samhället (https://gupea.ub.gu.se/bitstream/2077/18950/1/gupea_2077_18950_1.pdf). Jag vill emellertid belysa att det i mina intervjuer även fanns personer som inte upplevde att de skillnader som fanns mellan hur tjejer och killar använder språk inte berodde på könstillhörighet utan på andra faktorer som var man bor, vad man pratar för språk och vilka man umgås med.

Skiftningar i ungdomsspråket beroende på vem man pratar med

Vid samtliga intervjutillfällen togs frågan upp om man använder sig av samma språk och ordval med sina vänner som med vuxna och lärare. På den frågan blev svaret övergripande att man försökte att anpassa sig när man talade med andra vuxna och personer utanför kompisgänget. En elev berättade att man ibland växlar till sitt modersmål för att inte lärare eller andra vuxna ska förstå vad de pratar om. Detta är dock något som framförallt sker på raster. Huvudsakligen för att det föll sig naturligt att göra det tillsammans med kompisar. En av intervjupersonerna beskriver det på följande sätt:

*Elev: Men när en äldre person skulle komma fram och fråga något, så fick man typ överdriva med standarsvenskan. (*imiterar, skrattar)*

Jag: skrattar... När använder man slang mest och minst då?*

Elev: Mest blir när man är i på skolgården och med vänner efter skolan och... minst blir inne på lektionstid...och med nya personer.

Jag: ...När ni använder er av ungdomsspråket med nya personer uppstår det missuppfattningar på grund av att de inte pratar som er?

Elev: Jo de händer , då blir det att vi snackar för fort och med mycket slang emellanåt. Då måste ja prata sakta och förklara eller ta om det igen på nytt.. Oh det är jobbigt!!

Jag: Ok, så du får anpassa dig med språket efter personens språknivå så det inte blir missuppfattningar?

Elev: Ja precis.

Jag: Hur är det i skolan då, förstår alla varandra där?

Elev: I skolan är det bättre för mina vänner pratar som mig.

Kotsinas menar att en majoritet av ungdomar som använder sig av ett multietniskt ungdomsspråk kan ändra sitt språk väsentligt åt bägge håll beroende på vilken situation de befinner sig i, även om givetvis inte alla gör det (Kotsinas, 2007, s 156). Hon betonar även att ungdomar med invandrabakgrund tenderar att inte kunna förstå olika ungdomsspråk från personer från andra delar av Stockholm, där mestadels svenskfödda personer bor. Detta förklaras genom att ungdomarna inte förstår de uttryck som används för att deras kontakt med svenskfödda ungdomar är begränsad. Att medvetet göra förändringar i språket, eller att använda en viss typ av språkbruk vid en särskild situation kan vara ett sätt att både visa respekt och lojalitet mot situationen, men det kan samtidigt vara ett sätt att markera en distans mot personer utanför gruppen. Även med ganska små tecken kan en person markera sin gruppstillhörighet genom språkbruk, dialekt, ordval och betoningar (Kotsinas, s 21). Dessa anpassningar i språket skulle kunna ses både som ett sätt att visa respekt för auktoriteter och vuxna. Man förändrar språket för att göra det lättare för gruppen att föra ett gemensamt samtal. Det kan även ses som ett slags distanstagande mot personer som man bedömer inte tillhör samma grupp. Skiftningen i språket blir en identifiering på gruppnivå.

Attityder bland lärarna ur ett elevperspektiv

När det gäller attityder och bemötande bland lärarna på skolan upplevde eleverna blandade känslor. Å ena sidan ville man anpassa sig till lärarna och det normativa språket i skolan. Å andra sidan upplevde man att lärarna saknade förståelse för deras sätt att prata. De kunde bli tillsagda att försöka ha ett blandat kompisgäng, för att hålla det svenska språket vid liv. Om man då pratade med ungdomsspråk upplevde eleverna att lärarna snabbt blev irriterade.

Elev: Man blir avbruten en hel del...

Elev:.. och han bad dom att prata ren svenska för detta skulle de få en god nytta i livet.

Elev: Ibland känner man att de säger en sak men menar en annan. Som om när dom ber en att berätta något på annat sätt för att dom vill veta, men egentligen vill dom bara visa att man inte förstår.

Canetti redogör för ” förföljelsekänslor ” där han menar att ” massan ”, i detta fall ungdomarna, har en känsla av utsatthet som gör att man ” utser ” några som sina fiender. Denna uppfattning är enligt Canetti mycket svår att rubba, oavsett om ” fienden ” betar sig på ett positivt eller negativt sätt mot gruppen. Canetti beskriver detta fenomen som något som härstammar från att grupper som uppstår ständigt vill utvidgas och att man därför kommer att se dem som potentiellt skulle kunna försvåra detta utses som fienden (Canetti, 1985, s 20-21). Utifrån detta perspektiv skulle man kunna tolka elevernas upplevelse av lärarna som deras

”motståndare”, där det finns en omedveten tanke om att lärarna saknar förståelse för elevernas situation och språkbruk. Detta blir en negativ spiral som förstärker känslan hos eleverna som en egen grupp som behöver försvara sig gentemot de andra, i detta fall lärarna.

Några av eleverna uttryckte emellertid att det var viktigt att uttrycka sig på ett annat sätt bland lärare och bland vuxna än bland sina vänner på rasterna.

Elev: Men man förstår ju dom (lärarna) också när dom säger att vi ska lära oss prata på det sätt som alla andra gör. Det är ju för vårt bästa, och det är deras jobb att lära oss att klara oss i samhället när vi blir äldre.

Elev: Ja vissa förstår en bättre. Det är som att de försöker visa mer att dom är på vår sida.

Löwgren beskriver vikten av att ha en god relation mellan lärare och elever (Löwgren, 2009, s 25). Är relationen i obalans kan det medföra ett klimat där eleverna upplever en negativ attityd bland lärarna som gör att samspelet de emellan blir försvårat. Är relationen mellan lärare och elev istället högre, och det finns ett förtroende ökar förståelsen och chansen att man inte uppfattar frågor, kommentarer och beteenden hos lärarna på ett lika negativt sätt som tidigare. Eleverna uttrycker trots det att de kan känna att de saknar förståelse från lärarna gällande sitt språkbruk att det ändå finns en vilja i deras krav om förändring.

Synen på språket och framtiden

När jag frågade samtliga elever på skolan om de trodde att de skulle ändra sitt språk när de blir äldre svarade alla ja på frågan. Hos en del fanns en önskan om att jobba inom ett visst område eller att studera vidare och då upplevde de att det var viktigt att anpassa sig efter det svenska ”skolspråket”.

Elev: Man vill ju få bra betyg och börja jobba och språket kommer att vara viktigt när vi blir äldre.

Elev (tjej): Jag tänker ju att jag vill göra annat någon gång.. jag menar...plugga och så. Då måste man anpassa sig.

I boken *Jag är en helt gränslös person* tas det upp att många ungdomar förändrar språket beroende situationen (Otterup 2005:313). Något som påminner om de beskrivningar som både Kotsinas tar upp (s 171, 19) och även vad som beskrivs inom Kodväxling (Ladberg, 2009, s 6). Detta kan uppfattas både som ett språkligt förfall medan andra ser det som språklig kreativitet (Otterup, 2009, s 313). Att det finns en uppfattning om att ungdomars sätt att uttrycka sig genom exempelvis slangord och låneord är något som ”växer bort” menar Kotsinas och är en vanlig företeelse (s 167-168). Något som ibland stämmer, framförallt när språket används för att stärka grupptillhörighet. Ungdomarnas förmåga att växla i sitt språkbruk beroende på i vilken miljö de befinner sig kan även visa på en stark fallenhet gällande att kunna anpassa sig till olika samhällen och situationer. Något som, enligt min mening, borde tyckas vara en positiv egenskap. Elevernas önskan om att få ett bra arbete och att studera vidare tyder på tankar om framtidsplaner och förhoppningar där det finns ett normativt språk som inte stämmer överens med det multietniska ungdomsspråket. Detta som kan stärka bilden av att det multietniska ungdomsspråket, trots sin utbredning inte anses vara lämpligt bland eleverna inom vissa områden och positioner.

6 Sammanfattande diskussion

Anledningen till mitt val av ämne ligger till stor del i egenintresse och erfarenheter. Själv är jag flerspråkig och haft ett stort intresse för språk och dialekter redan som liten flicka. Min uppväxt har varit på en förort ute i Bergsjön där jag slumpmässigt fick nya vänner som talade detta multietniska ungdomsspråk. Under min uppväxt har jag fått lära mig använda detta bergsjösnack, men under min skolgång fick jag, av lärarna, inte använda mig av språket eftersom lärarna ansåg att det var ett slarvspråk. Skulle jag fortsätta att använda svenska med denna typ av språkstil skulle jag få en konstig brytning. Jag upplevde att det var mer acceptabelt när en nyanländ person talade på samma sätt. Ju mer tiden gick förstod jag att lärarna blev mer irriterade just för att de inte förstod vad jag och mina vänner pratade om när vi använde oss av detta sätt att tala. När jag tog studenten insåg jag att de var dags att skärpa till sig. Jag skulle börja på universitetet och där förväntas man använda ett helt annorlunda språksätt. Jag skämdes till att börja med, då jag ville visa att jag kunde behärska det svenska språket och började använda mig av en ny ton och nya val av ord. Med andra ord ville jag imponera och visa att jag inte alls var en sådan tjej som kom från Bergsjön och talade ett multietniskt ungdomsspråk. Jag växte ur det gamla och kom in på det nya sättet att tala i skolan och bland skolkamraterna. Detta skulle hjälpa mig en hel del i mitt framtida liv och yrkeslivet. För att återkoppla ungdomarnas språkbruk till tidigare forskning, visar detta beteende på det fenomen som Elias Canetti behandlar i *Makt och massa*, som jag nämnt tidigare, där menar han att man tenderar att använda sig av ett språk anpassat efter omgivningen (1985). Språket blir därigenom ett sätt för användaren att smälta in. På samma sätt som eleverna beskrivit i sina intervjuer finns en känsla av att behöva anpassa sig när man blir äldre, framförallt för studier och jobb. Det finns en uppfattning om att ungdomar ändrar språk när de blir äldre (Kotsinas). Vidare kan man även konstatera att språkbruket dessutom blir ett sätt att dels visa på en särskiljning mellan olika grupper och dels ett sätt att kunna visa på och markera en specifik gruppstillhörighet gentemot andra. Ungdomsspråket blir både ett stärkande av den egna identiteten gentemot sig själv och andra (Stier, 2003 s 17-18).

Som vi såg så beskrev Josefine Löwgren i sitt specialarbete om *"Kodväxling och multietniskt ungdomsspråk"* just hur ungdomar är duktiga på att *"skapa språkliga konstruktioner"* vilket exempel 2 med de två tjejerna tydligt exemplifierar (s 17). Det fanns även en upplevelse av vissa skillnader mellan tjejer och killars sätt att använda ungdomsspråk. En av killarna upplevde att tjejer ibland försökte efterlikna killar och att det var oattraktivt. Man nämnde även att tjejer oftare använder sig av "sms-snack" vilket uppmärksammades i tidigare nämnda observation. Att pojkar och flickor i viss utsträckning har olika samtalsstilar beskrivs i flera undersökningar. Ett studieresultat visar att pojkar allt oftare tävlar med varandra och försöker bygga upp en hierarki i gruppen. Det är inte ovanligt att förolämpningar framkommer. Tjejer å andra sidan tenderar att hålla sig längre inom samma ämne, använder mer uppmuntrande kommentarer och samarbetar mer. Varför det är på detta sätt råder det delade meningar om. En förklaring är att flickor har en osäkrare social position i samhället än vad killar har (Kotsinas 2007, s 127-128). Jag själv anser att detta är en intressant synvinkel som jag i mån av tid hade lagt mer fokus på. Framförallt hur man ska bemöta det i skolmiljön.

Efter att ha läst mycket kring ungdomarnas språkbruk har en återkommande frågeställning bland annat varit hur ungdomarna skapar sin gruppstillhörighet. Jag har lagt märke till och även läst om att de har en sorts gemenskap där språk, kultur och stilmärken är en

gruppstillhörighet. Det är därifrån de väljer vem de vill prata med och vem som får tillhöra och vara ”en av dom”.

Jag är medveten om att mina egna erfarenheter i ämnet medför att jag har en viss förförståelse för hur det är att använda ett multietniskt ungdomsspråk. Jag har dock ständigt eftersträvat att sätta mina egna erfarenheter åt sidan. Särskilt när jag genomförde mina observationer och intervjuer.

6.1 Slutord

Syftet med denna studie har varit att undersöka förekomsten av multietniska ungdomsspråk i en av Göteborgs västra stadsdelar. Jag har genomfört detta med hjälp av frågeställningarna om i vilka sammanhang som det multietniska språket används bland ungdomar och vad som skiljer detta språk från det språk som används normativt i skolan. Utifrån mina observationer samt intervjuer med lärare och elever som har svenska som andraspråk, har jag försökt att få svar på mina frågeställningar kopplat till olika teoretiska utgångspunkter. Resultatet av intervjuerna visade att både lärare och elever upplever att det finns en stark koppling till användandet av multietniskt ungdomsspråk för att identifiera sig som grupp. Det är framförallt på det informella områden, på skolgården och på raster som språket används som mest. Även om både lärare och elever upplever att ungdomsspråket finns både i och utanför klassrummet. Förekomsten av språket sker till stor del i samtal med andra ungdomar där vikten av att skapa gruppstillhörighet och att få en egen identitet har en viktig del. Resultatet av min studie visar även att det finns tillfällen då man väljer att anpassa sitt språk efter en mer normativ svenska. Där är det framförallt med lärare, andra vuxna, och nya personer man anpassar språket. Anledningarna till detta är flera, men beror bland annat på att visa respekt, undvika att missuppfattas men även för att det inte kommer lika naturligt som när man umgås med sina vänner. Något som ytterligare visar på att gruppstillhörighet och identitet är centralt när man talar om språk som ett samhällsfenomen.

Det multietniska ungdomsspråket kännetecknas av ord och fraser som är direkt lånade från andra språk där betydelsen är exakt den samma som på det ursprungliga språket. En del låneord kan emellertid få en helt annan betydelse i det svenska språket, jämfört med vad det betyder på det ursprungliga språket, men även ord som kan ändra betydelse när de används i språket. Det är inte ovanligt att orden används som slangord. Här är det viktigt att understryka att slangord förekommer hos flera grupper i samhället, inte enbart hos ungdomar med svenska som andraspråk. Det förekommer både hos ungdomar med svenska som modersmål, bland vuxna och personer från olika delar av landet. Det som skiljer dessa slangord emellan är framförallt att det multietniska ungdomsspråket lånar många ord från flera olika språk som spanska, arabiska, engelska mm. Det multietniska ungdomsspråket är heterogent, det finns en variation av innehållet i språket, beroende på geografiska områden och bland olika grupper där språket talas.

I samband med förekomsten av multietniskt ungdomsspråk uppmärksammade jag lärarnas upplevelser av hur det påverkade innehållet i undervisningen. Man önskade å ena sidan en bra relation och uppskattade ungdomars nytänkande men samtidigt har man en kursplan att följa. Med didaktik menar man att en viktig del i undervisningen består av planeringsfasen och hur undervisningen ska bedrivas. Detta görs utifrån frågeställningarna: Vad ska läras ut? Varför ska det läras ut? Hur ska det läras ut? För vem ska det läras ut? (www.skolverket.se/2010-01-02). Grundskolans kursplan visar de mål som eleverna förväntas ha uppfyllt i en viss ålder. Det framgår även att man i läroplanen ska återge vilka planerade

åtgärder man vidtar så att dessa målsättningar ska uppfyllas. Här är det även viktigt att anpassa undervisningen efter varje enskild elev och att ständigt eftersträva att dessa erhåller den kunskapsutveckling elever behöver (Skolverket/2009-05-23). Samtidigt betonas vikten av att ta hänsyn till inlärningsprocessen för en elev som läser svenska som andraspråk. Jag anser att det finns mycket inom detta område som man behöver ta hänsyn till i förhållande till det multietniska ungdomsspråket. Ungdomar är utpräglade innovativa i sitt språkbruk och det finns flera slangord som har blivit allmänt vedertagna och som fått plats i svenska ordlexikon. Att nya ord växer fram tyder på en språkutveckling som är sund och som för samhället framåt. Samtidigt som ungdomsspråket har en viktig del i samhället är det även viktigt att ha i beaktning att anpassa detta språkbruk efter plats och situation. Vilket jag i resultatpresentationen av mitt material fått en uppfattning att ungdomar gör idag i och med att man begränsar ungdomsspråket till platser utanför lektioner och i vuxnas sällskap. Jag uppfattar att det finns mycket att studera inom detta område, vilket är något jag gärna hade fortsatt fördjupa mig i. Dessvärre är det något som jag av tidsbrist och behov av att avgränsa mig valt att inte fokusera min studie på. Däremot kan det vara något som är värt att ta med sig vid kommande undersökningar. Jag upplever att jag har fått flera intressanta svar och resultat från mina intervjuer. Jag vill emellertid belysa att då antalet informanter i studien är begränsade är det svårt att göra några generella antaganden över ungdomars upplevelser över användandet av det multietniska ungdomsspråket. Detta är emellertid något som skulle kunna utföras med ett större antal informanter i en vidare forskning på ämnet.

6.2 Förslag på vidare forskning

Under mina intervjuer med eleverna uppmärksammade jag att flera elever uttryckte att det fanns en skillnad mellan tjejer och killars sätt att använda sig av multietniskt ungdomsspråk. Jag märkte även att det fanns negativa attityder om tjejer som använde språk och slangord som enligt dessa elever skulle användas enbart av killar. De personer som redogjorde för detta beskrev att tjejer i större utsträckning använder sig av ett så kallat "sms-språk" som utgår från att använda olika förkortningar för att effektivisera en sms-konversation. Detta var något som jag uppmärksammade i min observationsstudie på bland annat två yngre tjejer som kommunicera med en rad olika förkortningar som skulle kunna benämnas som just "sms-språk". Även om jag har tagit hänsyn till att det i intervjuerna och litteraturen åskådliggjorts språkliga skillnader mellan manligt och kvinnligt slang är det ingenting som jag har specificerat att ta hänsyn till i mina frågeställningar. Framförallt för att det skulle medföra att uppsatsens omfång skulle bli alltför stort. Jag finner det dock intressant att fördjupa mig i hur skillnader i ungdomsspråket ter sig utifrån ett genusperspektiv och hur det tar sig uttryck i skolan. Om det finns sätt för lärarna att uppmärksamma detta och hur det i sådana fall ska bemötas. Ett förslag är således att vidare undersöka denna frågeställning vidare genom att redogöra för hur man ska bemöta ungdomar med ett multietniskt ungdomsspråk i skolvärlden ur ett genusperspektiv.

En fungerande skola är enligt mig en förutsättning för ett fungerande samhälle. Under mina intervjuer med framförallt lärarna på skolan framkom det att det fanns en viss ambivalens kring hur man ska bemöta det multietniska ungdomsspråket i skolan. Dels hade man förståelse för att slangord och låneord användes, framförallt bland de yngre lärarna på skolan. Man såg inte ungdomsspråket i sig som ett problem, utan att det även fanns positiva effekter av det. Samtidigt uttryckte några av lärarna att vikten av att hålla sig till läroplanen ibland kunde försvåra arbetet med eleverna. Man ville hålla en god relation och samtidigt uppmuntra till att använda ett korrekt språk som är anpassat till det normativa språkbruket i skolan. För vissa av eleverna kunde detta vara mycket svårt då man inte hade samma ordförråd som andra elever i klasserna. Inom vissa ämnen var detta lättare att kringgå än i andra. I exempelvis

matematik eller naturvetenskapliga ämnen är det andra kriterier på det svenska språket i jämförelse med i exempelvis svenska och vissa samhällsvetenskapliga ämnen. Dock berörde en av lärarna i samhällsvetenskap möjligheten att utforma andra typer av examinationer än traditionella prov och inlämningsuppgifter för dessa elever, exempelvis gruppuppgifter och diskussionsforum. Att fördjupa sig i utformningen av undervisning för personer med svenska som andraspråk är därför ett ämne jag ser skulle vara intressant att utforska vidare, då det finns flera möjligheter att påverka dessa elever och deras framtid på ett positivt sätt.

7. Källförteckning

Litteratur

- Aarsæther, Finn, Cromdal, Jakob & Evaldsson, Ann-Carita (2003). *Ett vardagsliv med flera språk*. 1. uppl. Stockholm: Liber
- Canetti, Elias (1985) *Massa och makt*. Stockholm: Forum
- Gomer, Monica (2008) *Shu Len vad Händish – En analys av multietniskt ungdomsspråk i Alejandro Leiva Wengers novell Borta i tankar*. Institutionen för svenska språket, Göteborgs universitet
- Edwardsson, Kristina (2009) *Bland frågor och svar – vem säger vad, när och var?* Uppsala universitet, Institutionen för nordiska språk.
- Engblom, Charlotte (2004) *Samtal, identiteter, positionering. Ungdomars interaktion i en mångkulturell miljö*. Akademisk avhandling för filosofie doktorsexamen, Institutionen för nordiska språk. Stockholm: univ.
- Fraurud, Kari och Bijvoet, Ellen (2004), *Multietniskt ungdomsspråk och andra varieteter av svenska i flerspråkiga miljöer i Svenska som andraspråk – i forskning, undervisning och samhälle*, red. Hyltenstam, Kenneth & Lindberg, Inger, s 389 – 417, Lund: Studentlitteratur
- Hermerén, Göran, (1986) - *Kunskapens pris*. Humanistisk-samhällsvetenskapliga forskningsrådets skriftserie.
- Hyltenstam, Kenneth, (1999) *Sveriges sju inhemska språk – ett minoritetsspråksperspektiv*. Lund: Studentlitteratur.
- Hyltenstam, Kenneth & Lindberg, Inger (red.), (2004): *Svenska som andraspråk – i forskning, undervisning och samhälle*. Lund.
- Jonsson, Rickard & Milani, Tommaso M. (2009) *Här är alla lika! Jämlikhetsideologi och konstruktionen av den ”Andre! i media och skola*. Stockholms universitet. Samhällsvetenskapliga fakulteten. Institutionen för barn- och ungdomsvetenskap.
- Kotsinas, Ulla-Britt (1994) *Snobbar och pyjamastyper - Ungdomskultur, ungdomsspråk och gruppidentiteter i Stockholm*. Stockholm : Brutus Östlings Bokförlag Symposion
- Kotsinas, Ulla-Britt (1994) *Ungdomsspråk*. Hallgren & Fallgren Studieförlag, Uppsala.
- Kvale, Steinar (1997) *Den kvalitativa forskningsintervjun*, Lund Studentlitteratur.
- Ladberg, Gunilla (2000) *Skolans språk och barnets – att undervisa barn från språkliga minoriteter*. Lund: Studentlitteratur
- Läroplaner för det obligatoriska skolväsendet och de frivilliga skolformerna: Lpo 94 : Lpf 94*. (1994). Stockholm: Utbildningsdep.
- Löfdahl, Maria (2010) *Språk och namn i multietnisk miljö*.
<http://www2.sofi.se/NORNA/Temporart/Maria.Lofdahl.pdf>
- Löwgren, Josefine (2009) *Kodväxling och multietniskt ungdomsspråk- form och funktion*. Göteborgs Universitet, Institutionen för svenska språket.
- Otterup, Tore (2005) *Jag är en helt gränslös person- ungdomars identitetsskapande i flerspråkiga förortsområden*. Göteborg : Institutionen för svenska språket.

Racz, S: Persson, L (2014) ”Om man klarar det, man får ha ett annat språk” - en undersökning av elevers syn på svenska som andraspråk, Malmö Högskola, Fakulteten för lärande och samhälle.

Stier, Jonas (2003) *Identitet människans gåtfulla porträtt*. Lund: Studentlitteratur

Internet

http://www.danska-svenska.se/Ungdomssprak/rinkebysvenska_perkerdansk.htm)

<http://nordisktspak.dk>

<http://www.ne.se/lang/sapir-whorf-hypotesen>

www.skolverket.se/2010-01-02

www.skolverket.se/2009-05-23

Tidningar

Lindström, Fredrik (2009). *Språktidningen- Tidningen i en ordklass för sig*.

Bilaga 1

Intervju frågor till lärarna

Hur är din uppfattning av begreppet ”multietniskt ungdomsspråk”?

Hur har språket bland eleverna förändrats under din tid som lärare?

Hur upplever du att multietniskt ungdomsspråk används av de elever du har kontakt med i skolan? (Följdfrågor: när, på vilket sätt)

Ser du någon skillnad i språkbruket på lektionstid och under raster, på skolgården? Om ja, vilket/vilka?

Tycker du att språket utmärker sig olika mellan tjejer och killar?

Hur upplever du att denna form av språk påverkar ditt arbete?

Hur bemöter du elever som använder sig av ett multietniskt språk?

Vilka begränsningar finns i att använda sig av uttryck som är ”lånade” från andra språk än svenska?

Vilka utmaningar finns att arbeta med hos ungdomar som har svenska som andra språk?

Hur märker du av multietniskt ungdomsspråk bland dina elever när de uttrycker sig i skrift?

Vad har skolan för tolerans av ”ungdomsspråk”? Hur förhåller ni er till detta? Om inte, vad hur handskas ni vidare med detta?

Använder du detta sorts språkbruk ibland med ungdomarna under lektionstid? Vilka ordval använder du dig utav i sådant fall?

Bilaga 2

Intervju med elever ifrån utvalda skolor i Göteborgs område

- I vilken del av Göteborg bor du?
- Hur gammal är du?
- Vad har du för ursprung?
- Hur många språk pratar du? Vad är ditt modersmål?
- Använder du dig av ”låneord” från andra språk än svenska? (Följdfrågor: i vilka sammanhang, vilka ord använder du?)
- Vad tycker du om slangord? (Följdfråga: är det något du använder? När/var/hur?)
- Hur vanligt tror du att det är bland ungdomar att använda sig av ett multietniskt ungdomsspråk? Vad tror du är orsaken?
- Använder du samma typ av språk när du pratar med dina kompisar och klasskamrater som när du pratar med dina lärare?
- Hur tycker du att du blir bemött av lärare när du använder slangord och låneord från andra språk?
- Använder du dig av ett ”ungdomsspråk” även när du skriver en inlämningsuppgift eller uppsats i skolan?
- Finns det skillnader mellan tjejer och killars sätt att använda ungdomsspråk? På vilket sätt?
- Hur påverkar ”ungdomsspråket” dig när du träffar nya personer? Följdfrågor: anpassar du dig efter deras språknivå eller anpassar de sig efter hur du pratar? Kan det bli missuppfattningar
- Tror du att ditt språkbruk att ändras när du blir äldre? Hur? Varför?
- Vad tycker du är de största skillnaderna mellan ungdomsspråket och det språk man använder i skolan?

Bilaga 3 Informationsbrev

Mitt namn är Michella Chamun och jag läser min sista termin på lärarutbildningen, Göteborgs universitet. Jag skriver min C-opsats inom ämnet multietniskt ungdomsspråk och dess användning i skolan, raster och på fritiden.

Jag kommer personligen att genomföra elevintervjuer på två olika skolor i Göteborg. Intervjun kommer att vara cirka trettio minuter långa intervjuerna kommer att ske gruppvis, med fyra elever i varje grupp.

Dessa intervjuer kommer att dokumenteras via ljudinspelning som sedan transkriberas. Ljudinspelningen raderas efter bearbetning.

För att skydda deltagarnas identitet kommer inte elevernas tilltalsnamn eller namnen på de skolor där intervjuerna ägt rum att nämnas. Jag kommer att utelämna allt som kan avslöja vem det är som talar på bandet när det transkriberas.

Vänligen,
Michella Chamun

Vid frågor:

Telefon: XXXX - XX XX XX

E-postadress: Michella_edison@hotmail.com

Ort och datum: _____

Jag godkänner att _____ deltar i denna studie.
(Elevens namn)

Målsmans underskrift

Namnförtydligande